

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

Any I. Núm. 5. - Dijous 28 febrer 1929

Si el Vaticà es reconcilia amb el Quirinal s'internacionalitzarà l'administració de l'Església i els alemanys hi tindran una part principal

Erzberger (Records de la guerra.—La qüestió romana).

Un Premi de MIRADOR

El públic dels tres teatres que fan art català ens dirà quina és l'obra que prefereix de les estrenades durant la temporada que s'acaba. MIRADOR oferirà a l'autor de l'obra un premi de 2,000 pessetes

No creiem que el teatre català sigui mort, ni que, proporcions guardades, passi una crisi superior al teatre dels altres països. No obstant, el nostre teatre és segurament la branca més feble de la nostra literatura, la branca malaltissa, que fa, però, una om-

bre de la qual no sabríem, no podríem prescindir. El conflicte és molt complex i, ben mirat, no hi tenim molta culpa. La nostra vida social és en general bastant simple. Els personatges que s'hi troben viuen primitivament, i primitius com són, no tenen gaires complicacions interiors. Si tenen vici, els cultiven en forma rudimentària i — com que som bona gent — sense perversitats ni refinaments de cap mena. Per altra banda, la relació personal dels autors amb la gent que podria oferir més abundància de temes per la major extensió de les seves activitats o dels seus gustos, és gairebé nul·la. El saló literari o d'aficions literàries és cosa totalment desconeguda. Els drames de multituds — ho diuen prou bé les seves violències periòdiques — de poc to perquè la riquesa en general no va més enllà d'un passament i els problemes de la gran burgesia, que omplen el món i el transformen, comencen tot just a ésser compresos.

En els números següents darem els detalls necessaris del concurs que consistirà, més o menys, a votar no un autor, sinó una obra. Podran votar tots els espectadors dels tres teatres, de manera que el sufragi serà universal. El sistema de sufragi consistirà a tirar, durant un parell d'entreactes, una papereta a una panera. L'emissió del vot serà degudament controlada. A l'autor de l'obra que tingui la majoria de vots del total de l'escrutini dels tres teatres, MIRADOR lliurará el premi de dues mil pessetes. La votació tindrà lloc, si els treballs d'organització ho permeten com esperem, la nit del dissabte dia 23 de març i la tarda i nit del diumenge, dia 24, final de la temporada.

I ara s'acuden segurament a tots els nostres lectors unes quantes objeccions que en els números successius provarem de resoldre per assegurar tot el possible la fidelitat de la votació. Tenim l'esperança, però, que, en línies generals el plebiscit respondrà a la realitat.

Això potser ens permetrà de tenir una idea del gust del públic i potser de la desorientació del públic. És possible que surti l'obra de menys valor literari, però també

d'aquest resultat podran treure's conseqüències dignes d'ésser tingudes en compte.

Per la nostra part — ja no cal dir-ho — el joc anirà de bona fe. Ja pot suposar-se que no ens proposem enganyar-nos nosaltres mateixos pel procediment d'oferir dues mil pessetes a un senyor.

Avel Artís

Juli Vallmitjana

Alfons Roure

J. M. de Sagarra

En els números vinents donarem la llista de les obres estrenades. Avui donem el retrat de la majoria dels autors. Si ens en descuidem algun, l'omissió serà corregida. També tenim en compte les estrenes que han de tenir lloc abans de Pasqua.

Heus aquí exposat l'objecte del premi MIRADOR. No ens mancarà feina per a dur a bon terme el nostre projecte. Esperem trobar l'ajut necessari per part de les empreses teatrals i dels amics del teatre català. Després, el públic dirà, i el que digui pot ésser una lliçó.

Ramon Vinyes

Es redimible el Palau de la Música Catalana?

Partint de l'absoluta necessitat d'una ràpida reforma, el crec redimible. Una solució perfecta sols s'obtingria reconstruint-lo de planta; però al Palau hi ha coses ben aprofitables.

Estructuralment, el Palau de la Música Catalana està bé. No és, certament, una estructura que respongui al programa d'una Sala d'audicions moderna, però la seva simplicitat permet d'arribar a una solució, que no faria el mal d'ulls d'ara.

L'estructura d'aquesta respon primerament a les lleis acústiques, i per altra part, a una idea d'aïllament i concentració, oposada per complet a l'esperit del Palau.

Al Palau de la Música Catalana tenim un sostre a base de jasseres i biguetes, suportat per dues arcades laterals. Aquestes arcades van sostingudes per pilars que es continuen a través dels pisos.

L'encertada disposició d'aquests pilars fa que no n'hi hagi cap que privi la visualitat, a despit de la gran llum de la Sala.

Corresponent-se amb els pilars laterals hi ha els que divideixen les façanes laterals, verticalment. Aquests pilars permeten la gran superfície vitrada a cada costat.

L'escenari és un semi-cilindre, cobert per un embigat radial, que deixa un òcul central. A la planta baixa serveix de Sala d'assaigs.

A mitja altura hi ha una galeria, amb l'òrgue al centre. Superiorment està voltat per una arcada, que destaca sobre unes vidrieres semblants a les de la Sala.

L'edificació ens ofereix, doncs, un sistema estructural simple i racional. Es per aquest motiu que nosaltres sentim una gran simpatia per la solució que l'accentua.

Amb aquest criteri s'arribaria a la solució més econòmica sense perjudicar l'acústica de la sala.

Per a començar la reforma, caldria suprimir els capitells que coronen els pilars interiors, a cada pis. Els arcs superiors, que van de pilar a pilar, seria preferible de substituir-los per altres de traçat més simpàtic: de mig punt o de tres centres, per exemple; o bé substituir-los per bigues si el travat del pilar ho exigís.

Aquests pilars caldria despullar-los de l'actual decoració a base de fragments de rajola multicolor.

La solució que s'adoptés per a les arcades laterals interiors, s'hauria d'aplicar a les corresponents, que donen a la façana; a més, canvi total de les vidrieres per vidres llisos blancs o bé lleument tintats.

Supressió de totes les roses del sostre i de l'enrajolat dels revoltons. Sense la sanfaina d'ara, els revoltons formaran una ondulació al llarg de la Sala, de molt millor efecte. Al sostre encara: despenjar

aquells bombos enormes inclinats, treure aquells ventalls que van d'arc a arc, i substituir aquell gra central, de vidrets de colors, per un altre dispositiu per il·luminació. Nosaltres optarem per un, a l'estil del teatre Tivoli.

Es podrien canviar les baranes que volten la sala per altres de massisses, completament llises; i substituir els llums que les baranes suporten, per un sistema d'il·luminació a base de tubs, amagats.

Un criteri rigorista obligaria, així mateix, a la substitució de les actuals butaques. Però cal tenir en compte que llurs reminiscències modernistes queden perfectament dissimulades en omplir-se el local.

A l'hemicicle caldria simplificar l'horrible boca. Responent a la pregunta de Manuel Brunet, s'ha de dir que, ni el salze d'En Clavé, ni les Walkyries sostenen res.

En inaugurar-se el Palau, encara no havien estat col·locats i la fotografia de la festa d'inauguració ens dona idea de com guanyaria la boca amb llur supressió.

Els dos massissos podrien quedar amb l'aresta viva i completament llisos de dalt a baix, suprimint el basament actual.

Tindrien així una gran importància, ara dissimulada, en quedar accentuada la seva verticalitat, i la seva funció constructiva.

Aquesta verticalitat marcada contrastaria bellament amb les horitzontals de les baranes dels pisos.

Seria feina fàcil, fer desaparèixer aquelles senyores modernistes que treuen mig cos enfora d'unes finestres invisibles; caldria, però, conservar l'acord entre el mur corbat que les sosté, i la part volada de la galeria de l'hemicicle. Aquesta superfície d'acord quedaria molt bé després d'arrencades les rajoletes i contribueix a l'acústica de la Sala.

La barana d'aquesta galeria hauria de canviar-se per una altra de massissa i llisa. L'arcada, les vidrieres i el sostre haurien de reformar-se d'igual manera que els de la Sala.

A l'òrgue caldria un canvi de fusteria.

De les dues entrades del fons s'hauria de canviar la forma de l'arc o suprimir-lo i suprimir també els capitells.

Reformada així la sala, prescindiríem de tota decoració pictòrica i escultòrica. Únicament una capa de to ben clar.

Per completar la reforma, s'hauria d'investir amb el mateix criteri, l'escala principal i la resta de l'edifici.

On ens sembla menys fàcil d'arribar a una bona solució, és en les façanes. De totes maneres es podrien simplificar molt.

PERE ARMENGOU.
Estudiant d'arquitectura

MIRADOR INDISCRET

Les barbes i la Fundació Bernat Metge

Cada dilluns al vespre sol reunir-se una penya de surrealistes al Restaurant Colon. Hi són tots; fins En Foix, de vegades, es desplaça des de Sarrià i aporta la seva calba incipient i els seus poemes en prosa (se'ls sap tots de memòria) a la reunió del Colon.

Des de ja fa un quan temps, Joan Chabàs, el brillant secretari de la F. B. M., assisteix, d'amagat de l'Estelrich, a la penya dels surrealistes. Un d'aquests darrers dilluns va presentar-s'hi amb un barba de dos dies. Astorament general entre els contertulius. Precisament en Chabàs és un home polític i més aviat elegant. Aquella barba no s'adeia amb les seves habituds, tant com a home com a literat.

— Que heu estat malalt?

— No.

— Que heu tingut algun disgust?

— No.

Astorament encara més general que abans. Un dels reunits, però, va tenir alè per a fer el següent comentari:

— No cal sorprendre's que es descuidin una mica la barba, els homes de la F. B. M. Es tan natural, amb el mal exemple del P. Miquel d'Esplugues...

Els poetes i el... travesti

Al passat número de MIRADOR es parlava, a propòsit del catòlic professional senyor Civera Sormaní, dels comptats escriptors que a Catalunya han usat o usen noms femenins.

Demés del senyor Civera (Maria Bonshoms), esmentàvem el senyor Sanxo Ferrerons (Laura Brunet).

Podem, encara, esmentar-ne un altre: un poeta que anys enrera col·laborava assíduament a *L'Estiuada* de Sant Hilari.

Signava Maria de Solterra. En les seves poesies parlava del goig de la maternitat i d'altres temes sentimentals semblants.

Era el vicari del poble.

"Oh quin bon eco!"

No ens referim a la composició de Roland de Lassus que tants aplaudiments ha conquistat al fantàstic Palau de la Música Catalana. Aquest eco és bo, però és més modest. Es limita a reproduir un petit anunci de *La Vanguardia* que diu:

«Jove catòlic s'ofereix tarda o nit qualsevol treball. El menys possible tracte amb diferent sexe. Escriure *Vanguardia* 9131».

Oh quin bon eco sentir en aquesta època del jazz, les faldilles curtes, els mallots a les platges, la promiscuitat dels esports, una veu candorosa que s'ofereix per qualsevol treball, que no té por de qualsevol feina amb la condició d'evitar contactes que puguin induir a temptació!

Haurà ressucitat el cast Josep, la víctima de la muller de Putifar? Per ventura tornariem...

Una veu amiga ens diu: No us alarmeu: persona ben informada creu saber de bona tinta que l'ofertent és una personalitat distingida de la literatura blanca, conegut o coneguda per Maria Bonshoms i també per Joan Montaner.

Ai les meves amigues, les rosses!

Un company de redacció diu:

— Realment, això té aire civerià.

Joan Casanovas, felicitat

L'altre dia alguns diaris barcelonins van publicar la següent notícia: «Demà sortirà el llibre *La meua fugida dels Ploms*, original de Joan Casanovas».

L'ex-diputat provincial per Vilafranca, que resideix fa algun temps a París, rebé diverses lletres d'amics seus felicitant-lo per la seva activitat literària. En Joan Casanovas, però, s'ha prestat a notificar-nos que *La meua fugida dels Ploms* és una història de l'aventurer Casanova...

Sembla que no és pas la primera vegada que es fa confusió entre el cèlebre aventurer i l'ex-diputat provincial.

"La Nau" a les escoles primàries

Hi ha un diari a Barcelona, predestinat a ésser designat dintre de poc, de text obligatori en les escoles primàries.

Aquest diari és *La Nau*. Aquest honor caldrà deure'l al seu director esportiu, el nostre estimat amic En Josep Sunyol.

En Sunyol ha entrat en el camp esportiu, a la manera del cavall sicilià, i quan veu alguna cosa que no llaura dret, se sent de seguida com una mena de punxada al fetge, punxada que no se li'n va si no pot posar a la picota al culpable des de les pàgines de *La Nau*. Cal però que tothom s'hi fixi bé, i aleshores quan parla del malfactor, li parteix el nom i cognom en síl·labes.

A Irún, en un partit del Barcelona, l'àrbitre Ezequiel Montero es va vendre als adversaris. D'aquell dia ençà, *La Nau* quan ha de parlar d'aquest senyor, posa: E-ze-qui-el Mon-te-ro.

Més tard, un altre àrbitre, Saracho, tam-

bé en va fer una de no gaire neta. *La Nau*, cada vegada que l'ha d'anomenar, escriu: Sa-ra-cho.

L'Atletic de Sabadell, club de futbol de la ciutat vallesana, n'ha fet una de molt grossa. *La Nau* posa: At-lè-tic de Sa-ba-dell.

Al present hi ha ja tants tabús en el camp esportiu, que més de mitja pàgina d'esport de *La Nau* surt completament sil·labejada. Esperem per a major aprofitament dels infants que han d'aprendre a sil·labejar, que sigui declarat tabú el senyor En-ric Se-rra-ma-le-ra i el jugador basc I-ru-re-ta-go-ye-na (Ki-ri-ki).

La lectura de la pàgina d'esports de *La Nau* podrà posar-se aleshores als estudis de primeres lletres, entremig del Narro i el Fleury de caràcter obligatori.

I aquells vailets, com uns mil-homes, amb un clàstic de beta i les calces apedaçades, que vulguin presumir davant dels companys, faran, amb orgull:

— Que et penses que encara passo el Narro? Ja fa dos dies que passo *La Nau*.

Una anècdota d'En Quico

Aquest Quico no és altre que el distingit pintor Francesc Vayreda, el qual acaba de morir amb gran rereança de tots.

Era el capvespre d'un dia de festa, en un dels més concorreguts passeigs d'Olot. El qui fou nostre amic es passejava amb alguns companys i algunes senyoretes; la conversa s'havia afinat gradualment cap a un sentit si és no és perillosa, es parlava, per dir-ho d'una vegada, de roba interior.

Tothom hi deia la seva; qui preferia el gènere de punt, altres la seda, i fins algú va atrevir-se a parlar de randes més o menys vistoses. El Quico feia estona que no deia res; per fi una de les senyoretes va adreçar-se-li resoltament i li demanà amb aire imperios:

— I vostè, Vayreda, com va per dins...?

En Vayreda respongué:

— Qui... jo? Jo, per dins vaig despullat.

El rectorat de Mossèn Griera

S'assegura que Mossèn Griera, el més que il·lustre filòleg, ha sol·licitat ésser rector del poble espanyol bastit dins el recinte de l'Exposició.

Si la nova resulta certa, com creiem, cal esperar, tot seguit, que Manuel de Montoliu demani la plaça de sagristà.

Un amant dels films "artístics"

Després d'una sessió d'assaig, ja està constituït el Barcelona Film Club i ja ha donat una sessió de veritat. Ja hi ha senyors amb títol de soci fet efectiu metàl·licament.

En una llibreria molt cèntrica, on es reben adhesions per al B. F. C. (no confondre amb el Barcelona Futbol Club!), un dia es presentà un subjecte, demanà un dependent i, una mica a part, li digué:

— Jo, sap, he vist que s'anava a fundar aquest club de cine i voldria saber les condicions per ser-ne soci i també quina mena de pel·lícules hi faran. No sé si m'entén.

Vull dir si hi veurem pel·lícules d'aquelles que no s'acostumen a veure a les sales públiques perquè no són pel·lícules per a tothom, que ni es poden presentar a la censura cinematogràfica, però que tenen un interès artístic, per a un públic limitat, és clar, i de persones grans. No sé si em faig entendre...

Desgraciadament per a ell, l'havien entès massa i el dependent no tingué altre remei que desenganyar-lo. D'haver succeït l'escena en un altre lloc, l'acabament de la conversa hauria hagut d'ésser:

— No, pel·lícules d'aquestes no en faran. Però si vol unes postals de nus artístics que tenim a la rebotiga...

La veu de la senyora Zúffoli

Eugènia Zúffoli, la «vedette» de revista, és, com tothom sap, una senyora extraordinàriament bonica. Dissortadament, però, fa un quant temps que sembla que les seves aptituds artístiques no estan pas absolutament al mateix nivell que la seva bellesa.

Ara, Eugènia Zúffoli treballa al Principal Palace. L'altra nit va sortir amb un vestit vermell i es va posar a cantar «Paris», el famós couplet d'En Padilla. És a dir, creiem que el va cantar, perquè, francament, des d'allà on seiem no el vàrem pas sentir.

En acabar el couplet, la senyora Zúffoli, amb un gest de la mà, aturà els possibles aplaudiments. S'avancà fins a la bateria i digué al públic:

— Señores, suplico su benevolencia. Esta tarde he trabajado normalmente. Pero esta noche, al salir al escenario, en este momento preciso, me he dado cuenta de que no estaba bien de voz...

Un espectador hi féu el següent comentari:

— Fins avui no se n'ha adonat? Mare de Déu, i com bada aquesta senyora! Jo ja fal almenys mig any que ho sabia...

J. M. Folch i Torres

Rosend Llates

Tot això suposa una gran dificultat per a la producció literària i principalment per a la de teatre, que viu del contacte immediat amb el públic. Però no hi ha motiu per a cap pessimisme. Si recordem que fa poc més de cinquanta anys, fora d'algunes manifestacions transitories, el teatre vivia a Barcelona de les iniciatives de l'ignasi Elías, que feia llargs els entreactes per a despatxar xocolata, s'ha de convenir que el progrés ha estat considerable i que el teatre català està en camí de formació i d'una possible o segura renovació.

Però tots parlem tant de la crisi del teatre català, que potser ha arribat l'hora que tothom promogui fets que puguin provocar debats i crear un interès per aquest problema.

G. A. Màntua

Millàs-Rauvell

Per la nostra part, MIRADOR farà el que pugui. De moment, hem pensat oferir un premi a l'obra teatral catalana en tres actes o més estrenada durant la temporada que va des de l'octubre a Pasqua Florida, que el públic cregui millor. No es tracta, doncs, d'un premi d'estímul, perquè l'oferim a una obra estrenada, sinó d'un premi de simpatia. Més tard ajudarem a crear amb les col·laboracions necessàries el premi d'estímul que deurà ésser més important que aquest.

Però, quina és l'obra estrenada mereixedora del premi? Com és natural, donat el nostre objecte, el fall ha de venir del públic. Han d'entrar en el concurs totes les obres en tres o més actes estrenades durant la temporada als tres teatres que fan art català, i que per ordre alfabètic són: Espanyol, Novetats i Romea.

L'errada de Jaume I segons Francesc Cambó

En un excel·lent número extraordinari que ha publicat el periòdic de Montblanc *Aires de la Conca*, hi ha un article de Francesc Cambó, que comença citant el meu nom i copiant una frase meua sobre Jaume I. «Rovira i Virgili — diu Cambó — elogia el gran Rei En Jaume pel seu gest cedint al Rei de Castella el Regne de Múrcia.» La frase meua que ell reproduïu és aquesta: «L'alt Rei tingué la intuïció que no era aquell el camí de Catalunya. El camí de Catalunya era i és el de la mar, el d'Orient, el de la Grècia antiga.» Francesc Cambó creu, al contrari, que la gesta del Rei En Jaume que inspirà a Rovira aquest càlid elogi — que és tot un programa! — fora l'errada més fonamental de la seva política. I afegeix: «Crec jo que en aquell moment fou donada a la política catalana una direcció que havia de dur, fatalment, totes les conseqüències que després vingueren.»

Francesc Cambó ens invita, de fet, a un ample debat històric sobre la política de Jaume I, o més ben dit, sobre la política d'expansió dels comtes i comtes-reis del casal de Barcelona. Aquest tema, interessantíssim, és molt vast, i avui no podré fer altra cosa que precisar el sentit de la meua al·ludida frase i mostrar les bases insegures i els errors històrics que conté el comentari de la pàgina de Cambó.

La pàgina, hem dit: Es tracta, en efecte, no pas d'un article escrit per a *Aires de la Conca* (com pot creure la forma en que el text apareix publicat), sinó d'un breu fragment d'un llibre, inèdit fins ara, que té escrit l'illustre polític regionalista.

Conec el text complet d'aquesta obra, en la qual hi ha repetides al·lusions a les meves tesis i els meus llibres. Cambó situa el debat a una noble alçada, i em cal agrair-li els termes amb què jutja la meua obra de publicista. No he contestat abans les al·lusions de Cambó precisament perquè es tracta d'un llibre no imprès, que només coneixen comptades persones. No seria correcte de contestar públicament un llibre que no ha arribat al públic. Però és natural que contesti des d'ara les afirmacions contingudes en el fragment que *Aires de la Conca* ha donat a conèixer. Ho farem en uns quants articles successius.

Primer de tot, he de precisar l'abast de la meua frase sobre la intuïció que tingué Jaume I dels camins de l'expansió catalana. I llegint la pàgina de Cambó, un hom es creuria que jo sóc un panegirista de Jaume I, un entusiasta partidari de la seva política. I no sóc res d'això. Aquella frase és extreta del meu llibre *El Nacionalisme Català*, publicat l'any 1917. Si Cambó hagués llegit el capítol sobre Jaume I que figura en el volum IV de la meua *Història de Catalunya*, publicat temps ha, hauria vist que m'abstinc de fer elogis càlids de l'alt rei, i que jutjo objectivament i sense cap entusiasme el cas de Múrcia. Considero impolítica la generositat que en aquell cas i en altres mostrà el Conqueridor en l'últim terç de la seva vida, fins al punt que parlo de

«síntomes d'incapacitat». I no parlo de «repapleg», perquè el mot em sembla massa vulgar i irrespectuós. Jaume el Conqueridor, que fins a les darreries de la seva llarga vida tingué picants aventures amoroses, no conservà tant de temps la puixança mental i la luciditat d'esperit.

Quan jo, abans de fer un estudi directe i analític de la nostra història, remarcava la intuïció de Jaume I en posar un límit a l'expansió peninsular, no assenyalava cap programa, ni en tot ni en part, al revés del que m'atribueix Cambó. No feia sinó una constatació històrica. La meua frase és certament càlida; però l'elogi no ho és pas.

Francesc Cambó, com tots els qui censuren durament Jaume I per la cessió de Múrcia a Castella, parteix de premisses incompletes i per tant errònies. Ell va a dir que, havent conquistat els catalans el reialme de Múrcia, el comte-rei el regalà, generós i esplèndid, al rei castellà Alfons X el Savi, que era gendre seu, tancant d'aquesta manera, en un moment decisiu, el camí de l'expansió peninsular i obrint el camí de l'expansió marítima.

Aquesta manera de presentar els fets no respon gens a la veritat històrica. La cessió de Múrcia a Castella, en l'any 1266, no fou purament obra de Jaume I, ni constituï un acte de liberalitat. Cambó no té en territoris peninsulars signat: pel comte-rei compta que en el tractat de repartició dels Alfons I a Cazorla (any 1179), Múrcia era ja adjudicada a Castella, i així es modificà el conveni del temps de Ramon Berenguer IV. Tampoc té en compte que Jaume I, en el tractat d'Almizra l'any 1244, reconegué així mateix Múrcia com territori destinat a Castella.

La campanya de l'any 1266, que feu caure en poder dels catalans la ciutat de Múrcia i la seva contrada, s'emprengué a petició d'Alfons X de Castella, que tenia aquell territori com a tributari, i que es trobava amenaçat per la revolta dels sarraïns murcians i andalusos. Fou una intervenció del nostre monarca en terres d'altri, feta a petició del monarca castellà. Volia Cambó que Jaume I, després d'èsser cridat a Múrcia pel seu gendre, se li quedés aquell reialme? El cas no hauria estat pas nou, puix que els homes d'aquell temps adoptaven sovint una política realista i sense escrúpols. És veritat que Jaume I podia fer-se pagar a bon preu el servei que feia a Alfons el Savi, i és políticament censurable que no ho hagués exigit. Però censurar-li que no s'hagués apropiat el reialme, ho trobo una mica fort.

Tinc el convenciment que els judicis que en aquest punt Cambó expressa, són fills d'una insuficient coneixença d'aquell període històric. Les dades de la història de manual, forçosament molt simplificades, porten a greus errors quan un hom les fa servir de base als judicis sobre les figures històriques i sobre els fets passats.

A. ROVIRA I VIRGILI

L'HOMENATGE A CARLES CAPDEVILA

A la Maison Dorée fou dedicat diumenge al vespre un àpat d'homenatge al nostre amic i company En Carles Capdevila, home que a les ja múltiples activitats en què es desplega, fet que donin llur fruit les seves dots formentment múltiples, ha afegit ara la de Director artístic del Teatre de Novetats, càrrec pel qual ha estat nomenat per la propietat i empresa del teatre català del carrer de Casp.

En Carles Capdevila, traductor de Shakespeare i Bernard Shaw, autor teatral, actor, crític d'art, bon periodista — que és dir molt en un país com aquest —, impressor, ara director artístic de Novetats, és un d'aquells homes que no poden tenir enemics, perquè davant d'un *gentleman* l'enemistat no és possible, i entorn d'un *gentleman* només pot respirar-se cordialitat i companyonatge; que en aquests casos gairebé pot dir-se que el que se sent enemic d'un home així, si no és encara una mala persona, hi tira.

Per això entorn de Carles Capdevila, a la sala de banquets de la Maison Dorée, s'aplegaren a la vora d'una setantena de bons amics, a festejar amb ell aquest persistent reconeixement que se li va fer dels seus mèrits.

A la presidència, al costat d'En Capdevila, Pere Corominas i Anadeu Vives, Pompeu Fabra i Pous i Pagès. I en les taules allargades que partien de la presidència, homes de teatre, poetes, novel·listes, pintors, escultors, periodistes, arquitectes, editors, homes de les arts i de les lletres, tots a partir de la crema de gallina, el llenguado al gratin i el filet de bou, a més a més del pa i el vi, amb l'homenatge.

Hi ha banquets que se celebren per commemorar el triomf de l'amfitrió. Generalment ha estat un triomf sorollós, a les taules o a les llibreries, i l'apat té aleshores un ambient càlid de ressò d'aplaudiments. Dintre el clos on els amics festegen l'homenatge, arriba del carrer com una fressa del poble, que hi vol ésser present.

L'apat a Carles Capdevila no ha estat per commemorar victòries d'apoteosis espectaculars ni per fer recompte de les corones de llorer rebudes en mig dels clams de les multituds entusiasmades. Ha estat l'homenatge fet amb tot el cor per la nostra gent més representativa dins els valors de la Catalunya actual, a aquest treballador excel·lent, enamorat de l'art de la feina de cada dia — com digué ell mateix — que en la gran diversitat de la seva actuació posa tot el seu cor, que és molt gran, amb una gran passió d'enamorat. I això, que no s'adiu amb la pompa del triomf esclatant, es va traduir, però, en la vetlla de l'homenatge a Carles Capdevila, en un escalf cordialíssim que emplenava tot l'ambient de la sala de la Maison Dorée.

Per molts anys.

ELS POLVOS ESTOMACALS DEL JESUITA
CURAN
les enfermetats del Estomac

Francès, Alemany, Anglès, Italià, Rus i Esperanto

Per a estudiar-los, qualsevol mètode o professor va bé. Però per a aprendre de parlar-los bé i fàcilment, només el **LINGUAPHONE** us pot donar resultats positius usant-lo a casa mateix. Demaneu prospecte gratis per mitjà del cupó d'aquest anunci

THE LINGUAPHONE INSTITUTE
VALÈNCIA 245. - BARCELONA

Nom _____
Carrer _____
Ciutat _____

FINESTRA OBERTA Consellers oficiosos

—Ja poden tenir compte! Hi ha molta de gent empipada pel vostre darrer *MIRADOR*.

—I per què?

—Vós direu, home! Les empreu contra molta gent. Els que ja han rebut estan indignats, però els que temen rebre no n'estan menys. N'hi ha que diuen que feu el *MIRADOR* en contra d'ells només.

—Això ja és deliri de grandeses.

—Sí, sí, tot el que vulgueu; però heu d'anar amb compte.

—Ja hi anem, ja. Per això només adreçem una lleu al·lusió al qui m'atribueix un blasme més sever; una fibladeta al qui en justícia li perlocaria una major agressió.

—Bé, però per què tot això? Que volem dir que n'hi ha necessitat?

—Home, està clar que sí. Hi ha moltes coses que no rutllen prou bé, i les hem de combatre. Hi ha molts pedants, molts patums, moltes actituds dobles, molts provincianismes. Bé cal reaccionar una mica contra tot això. No és pas una fulla dominical el que publiquem, sinó un setmanari independent, lliure, destinat a airejar l'ambient del país, a crear un veritable esperit, a fer possibles crítiques i ironies i mordacitats sanítoques que a tot arreu es produeixen. Pobres de nosaltres; i pobre del nostre país, que això no fos possible, que declaréssim intangibles, fins per una crítica benévola, els homes consagrats personatges i les coses consagrades institucions parrals. Si això és prou fort, consent una ironia, una indiscreció, un comentari picant, una intenció entremaliada. I si no és prou fort, val més que caigui.

—Ara comenceu a fer-ho bé. El darrer *MIRADOR* comença a tenir to. Ja pagueu a molta gent.

—Home aquest elogi no m'agrada. No us cregueu pas que heu vingut a agredir ningú.

—Sí, home, sí. Cal pegar molt i a molta gent.

—No us penseu pas que *MIRADOR* sigui un pamflet.

—Doncs ho hauria d'ésser.

—No és aquesta la nostra intenció. Això no vol dir que no ens agradi un "potin" divertit, i que no convingui una indirecta o un franc atac contra el que creiem noible. Però, per sistema...

—Doncs anireu malament. Sí, home, sí. Cal combatre molta gent i moltes coses. Però no amb la ironia de bon jan que esmercen ara, sinó amb mala intenció. Si voleu ja us donaré jo dades. Teniu, fins us enviaré els articles fets.

—Està bé. Us els publicarem; però amb la vostra signatura al peu.

—No, això no. Jo no em vull comprometre.

—Ah!

—Pensava que farieu altra cosa. No està del tot malament, però...

—Però què?

—Una mica prim, ja us diré. Amb la gent que sou, creia que farieu un periòdic millor.

—No sé pas què voleu!

—Oh, ja ho sé que pel temps que correm no està malament del tot. Però, de totes maneres, el que us deia, poc gruix i poca intenció.

—No oblideu que no hem pensat mai a fer res transcendental, solemniat, doctrinari, sinó un periòdic normal, amb una barreja d'intenció, d'humorisme, d'informació i de crítica. No pretenem fer tremolar cap esfera ni descobrir cap Mediterrània.

—Sí, sí, ja ho comprenc, ja. I en aquest sentit crec que heu reeixit. Però, amb els homes i els mitjans que heu reunit, hauríeu de fer més.

—Ho creiem així mateix nosaltres. No creguem que estem satisfets. Més, em penso que no n'estarem mai. Aquest estat fora pròxim a la mort. Però si pensem que hem de fer un miracle cada setmana, aneu errat. De miracles no en sabem fer. És més; els del *MIRADOR* no hi creiem en miracles.

X. X.

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

Els tres Reis també han vingut aquest any. Però l'estrella de Locarno restà intròbable.

(Kladderatsch)

En torn de la novel·la catalana

Del premi Crexells i d'altres coses

Apaivagat l'aldarull que mogué la no adjudicació del Premi Crexells, és bona hora per a parlar de la nostra novel·la. La ira, el despit, les rivalitats i les envegetes que agiten el nostre petit món literari amb motiu o amb el pretext de la decisió del jurat que havia de fallar el concurs, ja han esbravat llur verinosa fúria. El pòsit de petites passions s'ha solat novament. I damunt del solatge, queden en peu dues posicions extremes.

Els uns, totalment pessimistes, asseguren que no tenim ni podem tenir novel·la, gènere oposat al nostre temperament social, i que els nostres novel·listes estan desposseïts de tota mena de vàlua. I donen com a prova que, en tot un any de producció literària, el jurat del Premi Crexells no hi ha pogut descobrir un sol llibre de contingut novel·lesc que pogués ésser premiat sense perill de fer un mal paper davant del públic.

Altres més optimistes, més posats a la raó segurament, encara que exagerin una mica, troben en la no adjudicació del Premi Crexells motiu de joia i d'esperança, perquè demostra, a llur entenet, la consciència artística dels nostres escriptors, que no han volgut fer feina improvisada, malgrat la temptació que podia ésser la forta quantitat oferta en premi. Els que això diuen, preveuen que l'any vinent hi haurà una tan abundosa collita d'excel·lents novel·les, que al jurat del Premi Crexells li costarà més que aquest any de prendre una decisió, per excés d'obres premiables.

És curiosa la pruja d'afirmar que estem desposseïts col·lectivament d'unes determinades aptituds, quan una qualsevol de les branques de la cultura no dona a casa nostra els fruits que el nostre desig de perfecció voldria.

Em sembla que fou l'excel·lent amic Francesc Pujols, per tantes altres coses admirable, qui inventà que érem un poble de lírics i de pintors i que, fora de la pintura i de la lírica, era en va que ens escarraséssim, que no n'encertàvem una. Això en el camp de l'art, perquè en el camp de la filosofia En Pujols sosté que els catalans estem predestinats a trobar i fer triomfar la veritat, que el món cerca debades fa tants i tants segles, d'ençà del primer home que va preguntar-se el com i el perquè de l'Univers que ens entra per tots els sentits.

La darrera afirmació no la hi contradirem. I no sols no la hi contradirem, sinó que donaríem un dit de la mà perquè li eixís encertat el pronòstic. El que no podem acceptar, ni mai no acceptarem, per més que ens ho jurin i perjurin, és que les aptituds artístiques dels catalans estiguin limitades al conreu de la lírica i de la pintura.

Qui ens ha de fer creure, per exemple, que els catalans no som aptes per a crear un Teatre, si hem creat la cançó del Comte Arnau, d'un dramatisme tan intens i vigorós? Com poden tenir per cert que ens manquen les qualitats necessàries per a produir una novel·lística forta i nombrosa, si hem donat al món una de les millors novel·les medievals conegudes, *Tirant lo Blanc*?

Que no ens hagi sortit encara un Shakespeare, un Molière o un Balzac, no vol dir que la terra catalana no pugui infantar-los el dia que l'ambient hi sigui propici.

En Carles Riba, en una conferència famosa, essencialment una causa a la migradesa de la nostra novel·lística, al seu estancament total durant una temporada: la manca de moralistes. En totes les literatures, venia a dir l'illustre crític, l'estudi de l'home, dels ressorts interns de les accions humanes, ha precedit sempre el moment de fer obra d'art d'aquestes accions.

La remarca és molt aguda. I tancaria

el debat amb pany i clau, si no vingués al pensament una objecció. És cert que no tenim moralistes catalans moderns, llevat de certs aspectes de Balmes, que, dissortadament, no és lectura habitual entre la nostra gent de lletres. És cert que la majoria dels nostres moralistes antics resten inèdits. Si la literatura catalana fos un clos tancat, sense comunicació amb les altres literatures, l'observació d'En Riba fóra irrefutable. Però els nostres escriptors tenen a l'abast la pedrera enorme dels moralistes de tots els temps i de totes les èpoques. I l'home, en les seves característiques essencials, en allò que té d'etern, és el mateix a tot arreu del món. Són els accidents només, les modalitats, camp de l'observació personal, el que varia.

No és atribuïble, doncs, a una manca de matèria prima, de pasta elaborable, la baixa que la novel·la sofrí, durant cert temps, a Catalunya. Caldria si de cas atribuir-la a una manca de curiositat dels escriptors catalans, que deixaren en vaga els materials acumulats pels moralistes de tot el món durant segles i segles.

Aquests materials els tenim sempre a la mà. És una pedrera immensa, inexaurible. D'ella cal extreure els blocs que, treballats amb les eines de l'observació directa, han de fer la nostra novel·lística gran i forta.

J. POUS I PAGES

NOTA: Els lectors sabran perdonar, com tenim de perdonar nosaltres, que dificultats d'última hora ens obliguin a donar en aquesta plana un treball de crítica literària que té lloc adequat en una altra.

Una caixa de porcel·lanes fràgil

Segons una informació de Berlín, hom prepara a Alemanya la publicació de la correspondència íntima de l'emperadriu Frederica, mare de l'ex-kaiser. Aquesta correspondència ha estat traduïda de l'anglès i sembla que fou sotreta a les autoritats alemanyes per l'emperadriu moribunda, la qual, amb l'ajut del seu confident, sir Frederic Ponsonby, aconseguí portar-la a Anglaterra tancada dintre d'una capsa a l'exterior de la qual deia: «Porcel·lanes fràgils». Aquesta revelació ha provocat la temible colera de l'hoste de Doorn i, molt particularment, de l'ex-kronprinz.

Les famoses lletres de l'emperadriu Frederica contenen judicis severíssims sobre la personalitat i sobre el caràcter de Guillem Hohenzollern. La premsa esquerrana d'Alemanya n'ha publicat alguns extractes tan saborosos i tan poc falaguers per a l'emperador, que aquest ha fet negociar, a pes d'or, la cessió dels originals de les lletres en qüestió a una nova casa editorial que les publicarà en determinades condicions.

Una — potser la més important — d'aquestes condicions, és que el kaiser pugui fer precedir el text de la traducció alemanya d'un pròleg enginyós i diplomàtic escrit expressament per tal de preparar el lector abans de començar a llegir una sèrie de conceptes desagradables per a Guillem II. Sembla que aquest prefaci és una obra mestra en el seu gènere. En vuit pàgines de text, l'ex-kaiser s'esforça hàbilment a defensar la memòria de la seva mare, de la qual deploreja la trista sort. «La fatalitat — diu l'home de Doorn — isolà l'emperadriu i la posà en conflicte amb els representants més eminents d'Alemanya. Aquesta tragèdia sorda fou l'única causa que motivà el sever judici que ella escriví sobre el seu fill...»

L'edició alemanya de les lletres de l'emperadriu no portarà, doncs, el pròleg que havia escrit sir Frederic Ponsonby... En portarà un altre que, històricament, i des del punt de vista de la veritat i de la crítica, tindrà per a l'opinió pública el mateix valor anecdòtic del precinte de «porcel·lanes fràgils» que hom col·locà a la caixa que contenia els famosos originals...

Preguem als nostres subscriptors que ens comuniquin, per telèfon o per escrit, les deficiències en el repartiment de MIRADOR

PASTILLAS MORELLO

Escallop, Savia de Pino y Bálsamo de Tola
Combaten: TOS, CATARROS, BRONQUITIS, ASMA, etc.
No contienen ningún narcótico
Recetadas por eminencias médicas durante más de 50 años

ELS NEGUITS DE PALMIRA

Conte inèdit de Miquel LLOR

(Continuació)

S'arreceraren a la casa del padri. Al cap d'un mes, mamà Belén se n'anà, terres endintre, prop d'una filla i molt ben casada segons deia. A Rodrigo li obriren un clot en una cofurna del Palau de Justícia, tot just va posar entre els dits d'una personalitat molt honorable un magnífic parell de bitllets de Banc sortits de l'herència de Palmira.

Per al nou casat fou com si s'obris una porta ferrenya, rera la qual s'estenien les verdors d'una Arcàdia de somni. Bé era cert que havia de perdre els matins, però així i tot, entre escriptura i escriptura, encara li sobriaria una estona per a entaforar-se en l'espessorall del seu arbre genealògic projectat en els temps de vagar i que, en l'opulència actual, duria a bon terme damunt pergamí autèntic.

Poc a poc la lluna de mel anà madurant. Palmira va reprendre els antics costums, per bé que millorats. Podia dir-se feliç. Era casada. Les seves targetes de visita ostentaven un cognom il·lustre per les quatre branques. Havia arribat l'hora de presentar-se com una senyora autèntica. Es desentengué de la família, d'aquella gent tothora en plena xerina, oblidadissa que la vida, tal com creia Palmira, comporta reflexió i serietat. Sabia que una arruga al front i un sospir a mig aire, donen molt de caràcter a la persona que vol passar per refinada.

La seva casa es convertí en una balma de silenci i de mitges llums. Palmira, dins un nívol de robes vaporoses, passava d'una cambra a l'altra, amb la Carina al darrera tota resignada. A estones, la gosseta la mirava fit, com si volgués preguntar-li:

—Que ha de durar gaire aquesta moixiganga?

Però en sentir-se incompresa, la bestiola anava a jeure damunt el seu coixí de vellut. El somni consolador la mig duia vora els companys de la seva mena, lliures de tutela i d'enfardes de llaços al coll; vora els companys propicis a totes les disbauxes, ara més que mai impossibles d'assaborir dins la nova presó, flairosa d'una llei de perfumeria que li pessigollava els narius, i la feia estornudar.

Li calgué un any a Palmira per fer-se amb naturalitat a la vida de casada. Era feliç: no li quedava ni un sol caprici balder. Però de sobte un enorme badall va obrir-li la boca: després li n'acudí un altre, i els badalls ja no la deixaren en sossec.

Aquest fenomen l'encaparrà. Al cap de dies va trobar-ne l'origen. S'avorria. Però, no era mestressa d'una casa de color blau clar amb escalfapanxes i timbres i reixa a l'entrada, amb unes lletres al cim que deien "Villa Palmira"? A hores d'ara, el jardí no era florit de violes, de picardia i d'un esclat de taronges agres temptadores? No tenia vestits de tots colors i capells emplomats i joies fulgurants? Potser no estava bona la Carina? No era la muller autèntica d'aquell Rodrigo?

Aquí es deturà amb totes les sangs glaçades. Havia encertat l'indret dolorit.

S'avorria per mor de Rodrigo: perquè el seu home no s'adeia gens al tipus que ella s'havia anat elaborant amb reminiscències d'aquelles persones afegides a les novel·les. Rodrigo no era ni generós, ni impulsiu, ni ferm de braç, ni amic de gaires entusiasmes com ella creia en casar-s'hi. Un sol any de recalcar-se en els escriptors judicials va normalitzar-lo. Es féu casolà; engolia els aliments amb uns

xarrups desconsoladors; els ulls se li anaven amagant sota la progressiva puja de les galtes. Perdè flexibilitat; el bon ordre dels cabells desaparegué i la calvicie va mostrar-se en tot d'esclatexes revoltants. Es comprà uns maneguts per estalvi de la roba, i les ardors bèl·liques que l'afavorien per llei d'herència se li igualaren sota un riure pacífic. A més a més, en dormir roncava amb tanta bravesa que la cabellera de la seva desvetllada muller s'erigava de terror.

—Jo volia un home de debò i no un rellotge econòmic! —proferí Palmira, mossegant el mocador—. ¿Què en faria d'aquell gran desig de transformar-se la vida en un poema tumultuós, fet de passions entortolligades, a estil d'aquelles Carlotes i Eleonores dels llibres amics?

Se sentí vençuda, a dues passes de la mort. Però un dia, sense més ni més, amb l'ajut de la Carina, encertà una solució com qui diu miraculosa. Instintivament, la gosseta va salvar-la d'una mala fi.

Tot vingué de l'amistat nascuda entre la Carina i el cadell d'una vella senyora arribada de poc a la villa del costat. L'apropament de les bèsties dugué l'apropament de les persones; i un matí de bon sol, les dues veïnes es trobaren al balcó. L'una i l'altra dalejaven per lligar conversa; no feien més que somriure i mirar-se de reüll.

Un lladruc provocatiu de la Carina féu dreçar les orelles del gos amic. Palmira va reptar-la amb tendra duresa.

—Que comprometedora ets, criatura! Senyora, no en faci cabal.

—Si jo la trobo delicada, la seva! —observà l'altra, de seguida—. Un borrallo de neu. Es gossa, veig!

—Per la meua desgràcia. Jo no la volia, perquè sóc gelosa de la netedat, però li voreig tenir llàstima. El meu marit sempre diu de vendre-la, i no ho fa gràcies que no sap contradir-me.

—Ja es coneix que tenen bon cor per les bèsties!

Palmira desgranà una rialla tota sonora.

—Devem ser com vostè, si fa no fa. El seu gos podria dir-ho.

—Sí; confesso que li tinc una debilitat. Facci's càrrec que la seva mare va morir en els meus braços! I no cregui, a vegades el renyo, que a dir la veritat no ho mereix; sinó que jo en pago la pitjor pena, perquè quan el veig trist el cor se'm trenca.

—Sí, però ells s'aprofiten de la nostra poca energia i d'aquí ve que pugan tan mal avesats.

—Ah, senyora! Si veiés què fa el meu! Quan em té enfadada se m'acosta, em tiu de la roba i no descansa fins que li dono un sucre.

—Ni una criatura.

—Tot és encertat-ho —afirmà la veïna alçant de terra el cadell i besant-lo—. El meu germà ja no sabia passar-se'n.

—Es germà de vostè aquell senyor que sol passejar pel jardí?

—Passeja perquè li convé distreure's. Duu l'enyorament arrapat a sobre des que el metge va privar-lo d'anar per mar. No és per malaltia, sinó per deturar-li el cop de la vellesa.

—I, diu que viatjava per mar? —preguntà Palmira amb els ulls molt oberts.

—Era capità de marina mercant. Ha rotat per tot el món.

—Ja es veu en el seu aspecte que és un home extraordinari.

—Sí. Té molta força. Quan penso que ha d'estar tan quiet!... Fa tres setmanes que vivim aquí i ja voldria anar-se'n.

—Estan massa sols vostès. Fan com nosaltres: una estona de balcó i prou.

—Si en lloc no s'està tan bé!

—A mi totes les amigues me l'envegen —afegí Palmira—. És un cotxe parat.

—Jo hi surto cada dia quan fa sol.

—Com jo.

—Faci venir alguna vegada el seu germà. Què en treu d'estar-se tant a casa?

—Vui provar-ho, mal sigui només perquè conegui una senyora tan delicada com és vostè.

—Ai, miri! Els gossos ja hi tornen. Qui- na entremaliadura de bèsties!

—No sé pas què en farem, encara que, tractant-se de la seva Carina, no em fa gens d'escrip-pel meu.

—Fins demà, així?

—Si Déu vol, senyora!...

Sortiren l'endemà i l'altre, i cada dia. En l'endemig, la Carina, com a més experimentada, anava al·lisonant el cadell en totes aquelles fantasies covades en el temps de jeure sola en el coixí de vellut.

Palmira i els veïns al cap de vuit dies ja eren grans amics. En tornar de la primera visita, l'esbalaïment feia tremolar la veu a la fillola de don Dagobert.

—Ja veuràs, Rodrigo quina gent! I són rics!... —féu en un crit que desdèia de la seva alta indiferència—. L'alcova del senyor, de don Nin, és guarnida com una cambra de vaixell. La cuina i tot tenen encatfaldal...

Rodrigo anà a fer visita als veïns. L'abundor de meravelles contingudes a la casa dels nou-coneguts desensopí poc o molt la somnolència, cada hora més espessa, del fill de mamà Belén.

El veí, don Nin, era un solter de cinquanta anys una mica feréstec. La seva èdria de cada tarda era travessar de cap a cap la ciutat, per tal de veure el tràfic del port. D'allí coneixia tothom; conversava amb gent marinera, feia pronòstics dels temps, sabia de memòria les entrades i sortides dels vapors. I se'n tornava capcot, amb l'amor per les coses de la mar cada dia una mica més aprofundit.

Per casa duia l'antiga gorra de servei; pujava amb una il·lusió de lleugeresa l'estreta escala del terrat (una veritable escala de vaixell). Es recalava a l'angle de la barana, els ulls clucs i el cap decantat a l'afalac del vent; reveia en la seva consciència les brandades del vapor en alta mar; el mar fetiller, ara tot just albirador rera una cortina de boira violeta.

Palmira, cada dia més llangorosa, aviat s'adonà que per espargir la melancolia, res no va tant bé com passejar una estona pel terrat en comptes del jardí, tantmateix monòton dins les parets de tanca.

Un capvespre, en desistir-se de l'abstracció habitual, don Nin va veure la muller de Rodrigo recolzada a la barana, dins un embolcall de vels flotadissos a l'aire, tancada d'ulls.

—Perdó, senyora Palmira: no l'havia vist —començà ell, tot acostant-se a la veïna—. Veig que vostè fa com jo.

A poc a poc, la muller de Rodrigo anà tornant al corrent normal de la vida. Xiuxuejà, suauíssima.

—Em faig l'efecte que viatjo.

Els ulls de don Nin la miraren, compassius. Amb veu germanívola va preguntar-li.

—Fóra aventurar-se gaire si li digués que, al meu entendre, a vostè no l'atreu la pau de la vida en família, sense sotracs?

—No erraria, don Nin.

—Me n'he adonat, fa dies. La veig vibrar a ritme de tot de neguits, no gaire corrents entre les nostres dones... per desgràcia.

Palmira, molt encarcerada, l'esguard perdut en alguna nebulosa de l'altre món, seguí com si parlés sola.

—Ah!... Es absurd deixar perdre els dies, magnífics, que de casa estant fugen un rera l'altre com a grans de rosari! Diria que em falta l'aire aquí dins, tan sola... sola!

Tremolà una mica. Don Nin va veure com dues llàgrimes li rodolaven avall de les galtes. Però es reféu de seguida; i murmurà, mig confosa.

—Perdoni, don Nin. M'ha sorprès en un moment terrible. Li prego que oblidí aquesta escena penosa. Adéu, don Nin; adéu...

I va anar-se'n com qui fuig, amb totes les penjarelles de vels.

Don Nin va seguir-la amb l'esguard. Tornà a les cavil·lacions d'abans, encara que amb els ulls ben distrets del mar.

En seure a taula aquell vespre, digué a la seva germana, qui sab lo estranyada:

—Jo, confesso que no hi ha res al món que em trasbalsi tant com veure plorar una dona.

Al cap de pocs dies hauríeu dit que les llangors de Palmira s'havien encomanat a don Nin. Ell prou era reservat de natural, però mai de mai com ara. Perdè la gana, sospirava i ja no li deia res la vista del mar del terrat estant.

—Tinc por que l'enyorament me li arribarà al cor —confessà la veïna a Palmira.

—Hem de distreure'l i si vostè no té res a dir-hi, vui fer una provatura.

Talment com si es valgués d'encantaments, la muller de Rodrigo espargí la melangia de l'ex-capità. Tota avergonyida va demanar-li que, a estones li contés les meravelles, el risc en què s'havia debatut la seva vida d'abans, errívola per totes les mars del món.

—Em farà molt de bé, jo queestic enterrada en vida!; però... no en faci cabal; demano coses impossibles, sense sentit...

—Oh, divina criatura! —respongué don Nin amb èxtasi. Una claror de goig li lluí als ulls. Ara podria satisfer aquell anhel d'esplaiar-se vora algú d'intelligent, cordial, no com fins avui, sol amb la seva germana, espessa, malhumorada, dormilega.

ELS LLIBRES

Pel forat del pany

Literatura de districte V... però bona

L'anunci que Francis Carco publicaria a Gringoire algunes «bones feülles» de *Prin- temps d'Espagne* sota el títol *La «belle vien» à Barcelone*, incità una certa curiositat. Co- neixent l'obra de Carco, des de *La bohème* et mon cœur fins a *Images cachées*, havent tingut ocasió de veure'l durant la seva breu estada a Barcelona, no hi havia ni ombra de dubte: forçosament el districte V i els seus habituals havien de jugar un gran paper. Així ha succeït, en efecte, almenys a jutjar pel primer article de la sèrie.

Però, no és precisament d'aquest article que volem parlar.

Acabem de llegir, avui diumenge, un co- mentari de *La Publicitat*, en el qual el no- stre amic T. G. es queixa que nosaltres des- aprofitem el districte V com a tema litera- ri. No ens estranyaria que li sortissin con- tradictors, objectant que els autor Tal i Tal han fet, ja en la novel·la o en el conte, ja en el teatre, literatura de districte V. Cal, però, anar a pams: una cosa és literatura del districte V i una altra de molt diferent aprofitar el dit districte com a tema litera- ri, tan aprofitable (com qualsevol altre districte de la ciutat. Més clar encara: que, si la memòria no ens falla, la literatura del districte V que s'ha fet fins ara no pertany a la literatura.

Molt bé, amic T. G. Tu i jo deplorem que cap escriptor nostre no exploti aquest tema, com també ens playem que no se n'explotin tants d'altres. Però, si en la li- teratura catalana sortís un Carco, capaç d'escriure un *Supplément aux Dialogues des Courtisanes de Lucien*, o un *Equipe* («ro- man des fortifs»), ¿què dirien els crítics que només examinen les obres literàries des del cantó moral negligint tots els altres —oblidant ben voluntàriament que han de fer, abans que res, de crítics literaris—?

¿Què dirien tots els aficionats i espontanis que solament en casos així surten a cridar gràcies a l'«excessiva facilitat que tothom troba per col·locar original gratuït adhuc en les publicacions més serioses? Quin tema per lluir d'estil apocalíptic... i quina festa- tassa per als que aprofiten ocasions d'a- quèstes per satisfer rancúnies!

Quant a nosaltres, molt contents que surti un Carco català, de la qualitat literària del mateix Francis Carco, que escriu bé i sap fer una novel·la bona i té èxit sense cap con- cessió a les modes del dia. Tant contents com si ens sortís un François Mauriac o un Julien Green, novel·listes catòlics.

I això darré és un afegit perquè es vegi que el que m'interessa és la bona literatura, quivulla que sigui qui la faci, cosa que no entendran mai ni aquell que em va dir «fa- riseu encobert de la reacció» perquè no m'a- gradava Victor Hugo, ni aquells que s'es- quinceven (metafòricament, és clar) les ves- tidures quan llegeixen una novel·la que no és blanca.

JUST CABOT

El prestigi i les paradoxes del món

El metge novel·lista, senyor Roig i Raven- tós, ha publicat un llibre amb el títol extra- ordinari de *Sang nua*. En certa penya de l'Ateneu el títol va merèixer molts comen- taris. Val a dir, però, que ningú havia lle- git el llibre. I és que, entre la gent de lle- tres, el cas Roig i Raventós és un plet fal- lat.

Algú féu observar que si anéssim a escatir ens trobaríem que a Roig i Raventós po- dria aplicar-se-li aquella frase que fou dita a propòsit del Comte de Chester: «Passa per un bon general entre els poetes, i passa per un bon poeta entre els generals.»

Roig i Raventós, deia el comentarista, és un metge al qual tots els seus clients, i sobretot els pares i mares dels seus clients, puxen que els seus clients són infants, compren les novel·les. Passa per un bon me- tge entre els literats, i passa per un bon li- terat... si no entre els metges, entre els que tenen criatures que se n'han de servir.

Unes Gavarres literàries

Tothom ha estat a plànyer el senyor Ruy- ra, al qual l'incendi de Les Gavarres va des- truir una bona part de bosc. Durant una pila de mesos, el català, generós, ha posat a les subscripcions obertes per engruixir els cabals destinats als damnificats, i no ha quedat vila ni vileta de Catalunya que no hagi organitzat quatre sardanes o un trist concert de cornet i flabiol a benefici dels pobres boscasters.

—I vostè, que n'ha sortit gaire perjudicat amb la crema? —li fou preguntat.

—Déu n'hi doret —féu—. Es clar que no és res al costat de la desgràcia que ha passat aquesta pobra gent a la qual el foc va destruir els quatre mobles de misèria que tenien. Però, vaja... El que se m'ha cremat em representa la pèrdua d'una renda de 700 duros anuals.

—Sí que...

—Ara que, si Déu vol, em penso que he trobat la manera de rescabalar-me'n. De moment enguany he fet el llibre *Entre fla- mes*, que m'ha editat *La Nova Revista*, i com que tinc notícies que es ven molt, que ha tingut una gran acollida, i que l'edició aviat serà exhaurida, em penso treure'n els 700 duros que he perdut en el bosc. I aleshores, com que abans l'arbrada que se m'ha cremat no torni a estar en condicions, han de passar una pila d'anys, penso que la so- lució serà anar fent cada any un llibre que em doni el valor que hauria tret de la meua propietat de Les Gavarres, si no se m'hagués cremat. Aquests xicotets de *La Nova Revista* en saben un niu de fer propa- ganda...

L'interlocutor d'En Ruyra el va veure tan il·lusionat, que no va tenir esma ni de badar boca. Però amb els vents que fan córrer els que han tingut i tenen tracte amb l'empresa editorial de què es tracta, hom no trobaria estrany que d'aquí un quant temps En Ruy- ra fos víctima d'un nou flagell, i es trobés amb unes Gavarres literàries

Llegidors Catalans

No compreu a cegues!

No feu subscripcions sense veure els llibres!

No adquiriu obres per la lectura d'un senzill prospecte!

Visiteu vostre llibreter!

LLIBRERIA CATALONIA

PLAÇA CATALUNYA, 17 - TELÈFON 12456

donà facilitats als seus clients i amics per examinar els llibres tan detingudament com calgui, sense el compromís d'adquirir-los.

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16

Telèfon 12781

BARCELONA

Sr.

Adreça

Desitja se li envii gratis el Catàleg de Comerç, Com- tabilitat i Banca.

LLIBRERIA FRANCESA

RAMBLA DEL CENTRE, 8 I 10

(Seguirà.)